

آسیب‌شناسی کالبدی منطق فضایی کلان‌شهر تهران از منظر اصول پدافند غیرعامل

سحر ندایی طوسی*، عباس شاه صفی**، مجید غفارخورزنی***، عباس طاهری یگانه****

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۱/۰۷/۲۴، تاریخ پذیرش نهایی: ۱۳۹۲/۰۶/۲۵

مکیده

مسئله امنیت و کاهش آسیب‌پذیری منطقه کلان‌شهری تهران، به عنوان پایتخت سیاسی و اقتصادی کشور، از گذشته تاکنون مورد توجه قرار داشته‌است. نامناسب بودن گزینه نظامی‌سازی فضاهای شهری، به دلیل «هزینه‌های بالای برقراری امنیت» و همچنین «افشای فضاهای راهبردی»، تصمیم‌گیرندگان را به تفکر در مورد شیوه‌های مشاهده‌نشده برقراری امنیت یا «پدافند غیرعامل» در پوشش ابزارهای برنامه‌ریزی و طراحی واداشته‌است. در این رابطه با آگاهی از این موضوع که مشکل‌یابی اولین گام در فرایند حل مشکل به شمار می‌آید، هدف از پژوهش کیفی پیش‌رو به شناسایی عرصه‌های آسیب‌پذیر منطق فضایی کلان‌شهر تهران و در نهایت تدوین چارچوب مناسب سیاست‌گذاری توسعه فضایی، به منظور کاهش آسیب‌پذیری آن، اختصاص یافته‌است. با فرض تفکیک سازمان فضایی شهر به پنج مقوله، برآمد پژوهش تحلیلی انجام شده به روش فراتحلیل، نشان از آسیب‌پذیری بالای منطق فضایی کلان‌شهر، به جز در مقوله الگوی توسعه فضایی شهر و تنها از منظر معیار «استتار درون‌ساخته»، اصل «اختفا و پوشش» و اصل «دسترسی و نفوذپذیری» و همچنین در مقوله جانمایی و پخش‌شایش عملکردها در مجموعه از منظر اصل «دسترسی و نفوذپذیری» دارد. در نهایت با توجه به این موضوع و با هدف مشکل‌گشایی و افزایش پایداری به پیشنهاد چارچوب سیاست‌گذاری مناسب پرداخته خواهد شد.

واژه‌های کلیدی

پدافند غیرعامل، منطق فضایی، آسیب‌پذیری، منطقه کلان‌شهری تهران

* دکتری برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه شهیدبهشتی (مسئول مکاتبات).

Email: s.n.tousi@gmail.com

** کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی شهری، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات تهران.

Email: a. shahsafi@srbiau. ac. ir

*** کارشناسی ارشد مدیریت اجرایی، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد قزوین.

Email: ghaffari. emba@yahoo. com

**** کارشناسی ارشد مدیریت اجرایی، حوزه معاونت پژوهش و فناوری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات تهران.

Email: abbas.taheri@srbiau.ac.ir